

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. lapkričio 26 d.
(OR. en)

14719/18

COHAFA 107
DEVGEN 223
ALIM 14
ONU 101
FAO 51
COAFR 309
MAMA 194
MOG 77
COEST 230
COASI 265
COLAC 100
PROCIV 84
RELEX 1008

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
data: 2018 m. lapkričio 26 d.
kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 12817/18

Dalykas: Švietimas ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsus krizėms
– Tarybos išvados (2018 m. lapkričio 26 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados „Švietimas ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsus krizėms“, kurias Taryba priėmė 2018 m. lapkričio 26 d. įvykusiame 3654-ame posėdyje.

Švietimas ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsus krizėms

Tarybos išvados

1. Taryba yra labai susirūpinusi dėl to, kad daugiau nei 75 milijonai vaikų, kenčiančių nuo ekstremaliųjų situacijų ir užsitęsusių krizių, neturi galimybės gauti kokybiško išsilavinimo ir maždaug 7,8 milijonams 18–24 metų amžiaus perkeltųjų suaugusių jaunuolių / paauglių šiuo metu kyla grėsmė, kad jų ugdymo procesas bus nutrauktas, jie nebaigs mokyklos ar jų ugdymo kokybė bus prasta. Taryba taip pat yra susirūpinusi dėl didėjančio smurto ugdymo įstaigose ir jų aplinkoje. Švietimas yra žmogaus teisė, kuri turi būti užtikrinama bet kokiomis aplinkybėmis kaip esminė priemonė, siekiant padėti vaikams ir jaunuoliams pasinaudoti visomis savo galimybėmis, sustiprinti kiekvieno asmens, bendruomenės ir šalies atsparumą, užtikrinti darnų vystymąsi ir sukurti taikias, įtraukias bei klestinčias visuomenes. Dėl vis labiau užsitęsiančio krizių pobūdžio kyla grėsmė, kad ištisios „prarastos kartos“ užaugs neturėdamos galimybių, priemonių ir įgūdžių sukurti geresnę ateitį.
2. Pagal ankstesnes Tarybos išvadas^[1], Visuotinę ES strategiją, Europos konsensumą dėl vystymosi^[2] ir Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ES yra įsipareigojusi ekstremaliosios situacijos ir krizės atvejais užtikrinti įtraukaus mokymosi visą gyvenimą galimybes ir galimybes saugioje ir socialiai teisingoje aplinkoje gauti kokybišką išsilavinimą bei mokymą visais lygmenimis. Tai itin svarbu tam, kad būtų įgyvendintas principas nė vieno nepalikti nuošalyje ir Švietimo darbotvarkės iki 2030 m. tikslai. Taryba palankiai vertina Komisijos komunikatą dėl švietimo ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsus krizėms^[3]. Taryba taip pat palankiai vertina tai, kad Komisija ženkliai padidino humanitarinę finansinę pagalbą švietimui ekstremaliosiose situacijose, ir pažymi jos ketinimą pasiekti, kad 2019 m. lėšos, skirtos švietimui ekstremaliosiose situacijose, sudarytų 10 proc. ES humanitarinės pagalbos biudžeto. Ji pabrėžia, kad šio sektoriaus finansavimo perspektyvos užsitęsus krizėms viršija humanitarinės pagalbos paketą, kuris pagal jo paskirtį turėtų būti skiriamas tiems, kurių padėtis pažeidžiamiausia. Tai sudarys palankias sąlygas taikyti „naują darbo metodą“, numatytą pasaulio aukščiausiojo lygio susitikime humanitariniais klausimais, panaudojant tiek humanitarinės pagalbos, tiek vystymosi sektorių privalumus, įskaitant daugiamečių finansavimą ir didesnę nuspėjamumą bei tęstinumą švietimo ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsus krizėms atžvilgiu. Tai turėtų papildyti vystymosi finansavimą, kuriuo tenkinami sisteminiai ir ilgesnio laikotarpio švietimo poreikiai.

¹ 2016 m. gegužės 12 d. išvados dėl pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimo humanitariniais klausimais, 2016 m. gegužės 12 d. išvados dėl ES požiūrio į priverstinį perkėlimą ir vystymąsi, 2017 m. gegužės 19 d. išvados dėl humanitarinės pagalbos ir vystymosi sąsajų įgyvendinimo ir 2017 m. lapkričio 12 d. išvados dėl strateginio požiūrio į atsparumą ES išorės veiksmų srityje.

² Visuotinė Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija (2016 m. birželio mėn.) ir Europos konsensusas dėl vystymosi (OL C 210, 2017 6 30, p. 1–24).

³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl švietimo ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsus krizėms (COM(2018) 304 final, 2018 5 18).

3. Taryba taip pat palankiai vertina visapusišką požiūrį į švietimą ekstremaliosiose situacijose ir užsitęsusiems krizėms, apimančią pasirėngimą, nelaimių rizikos mažinimą, prevenciją, poveikio švelninimą, greitą reagavimą ir įsipareigojimą užtikrinti atsparias švietimo sistemas. Atsižvelgiant į tai, turėtų būti plėtojamos ir toliau remiamos iniciatyvos, kuriomis užtikrinamos geresnio ir spartesnio mokymosi galimybės siekiant pateikti ilgalaikius sprendimus, tokius kaip fondas „Švietimas negali laukti“, kuriuo siekiama tenkinti 3–18 metų amžiaus vaikų ir jaunuolių ugdymo poreikius. Taip pat turėtų būti toliau skatinamos aukštajam mokslui ekstremaliosiose situacijose skirtos iniciatyvos, pavyzdžiui, Greito reagavimo mechanizmas, skirtas aukštajam mokslui ekstremaliosiose situacijose 18–24 metų amžiaus jaunuolių grupėje.
4. Kai dėl krizių švietimo procesas nutrūksta, ES yra pasirėngusi remti greito reagavimo mechanizmus ir užtikrinti, kad švietimas taptų neatsiejama jos reagavimo į ekstremaliąsias situacijas dalimi, tuo tikslu bendradarbiaudama su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir siekdama užtikrinti, kai tai įmanoma, veiksmų perdavimą vystymosi srities subjektams. Vadovaudamasi 2016 m. Niujorko deklaracija dėl pabėgėlių ir migrantų, ES įsipareigoja per kelis mėnesius grąžinti mokyklos nelankančius vaikus ir jaunuolius, įskaitant priverstinai perkeltuosius, į kokybiško ugdymo sistemą.
5. Pripažindama specialius perkeltųjų asmenų poreikius ir ilgalaikių sprendimų svarbą, Taryba ragina Komisijos tarnybas, EIVT ir valstybes nares dirbti su priimančiųjų šalių vyriausybėmis ir partneriais siekiant integruoti pabėgėlius į nacionalines švietimo sistemas, kartu atsižvelgiant į priimančiųjų bendruomenių poreikius, ir plėtoti bei stiprinti pajėgumus ir esamas švietimo sistemų struktūras ir paslaugas, įskaitant sertifikavimo, akreditavimo ir pripažinimo sistemas.
6. Taryba pabrėžia, kad, siekiant užtikrinti veiksmingo ir papildomojo reagavimo priemones, visais lygmenimis būtinas geresnis švietimo srities suinteresuotųjų subjektų veiksmų koordinavimas, stipresnis dialogas ir partnerystė. Veiksmingumui užtikrinti taip pat būtinas prieinamas, nuspėjamas, skaidrus ir tvarus švietimo srities finansavimas, taip pat patikimesni įrodymai ir suskirstyti duomenys. Taryba pripažįsta, kad humanitarinės reagavimo priemonės visų pirma turi būti skirtos nukentėjusiesiems gyventojams, ir ragina Komisijos tarnybas, EIVT ir valstybes nares propaguoti ir palengvinti įtraukų bendruomenės dalyvavimą reagavimo priemonių švietimo srityje analizės, planavimo, rengimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir vertinimo veikloje.
7. Taryba pabrėžia, kad svarbu įtraukti pilietinę visuomenę, humanitarinės pagalbos ir vystymosi sričių subjektus, atsižvelgiant į tai, kad pilietinės visuomenės organizacijos palaiko glaudžius ryšius su gyventojais, ir į tai, kad jos gerai supranta vietos bendruomenės, o tai gali padėti veiksmingai pasiekti pažeidžiamas grupes.
8. Taryba pabrėžia, kad visuotinė galimybė gauti nemokamą, įtraukų ir socialiai teisingą kokybišką išsilavinimą yra būtina teisė į visiems prieinamą švietimą išsaugojimo sąlyga. Šiuo atžvilgiu, siekiant sumažinti kliūtis ir užtikrinti kokybiškus mokymosi rezultatus, turi būti pagerintos galimybės naudotis šiuolaikinėmis technologijomis ir inovacijomis. Privatusis sektorius gali būti svarbus inovacijų išteklis ir šaltinis. Jo dalyvavimas privalo būti pakankamai reglamentuotas, ypač esant nestabilių padėčių, kai valstybės struktūros yra susilpnėjusios.

9. Taryba pabrėžia, kad, vadovaujantis poreikiais grindžiamu požiūriu ekstremaliosiose situacijose, svarbu orientuotis į labiausiai marginalizuotas, pažeidžiamas ir palankių sąlygų neturinčių asmenų grupes. Atsižvelgiant į neproporcingai didelį ekstremaliųjų situacijų ir užsitęsusių krizių poveikį mergaičių ir moterų ugdymui, tarpsektorinė lyčių perspektyva turi būti integruota į visus ugdymo veiksmus, kartu numatant tikslinius veiksmus, kuriais būtų šalinami konkrečiam kontekstui būdingi sunkumai ir kliūtys. Be to, turėtų būti parengti konkretūs sprendimai neįgaliųjų ir asmenų be pilietybės padėties atžvilgiu, kad šiems asmenims būtų užtikrintos vienodos galimybės gauti išsilavinimą.
10. Taryba pripažįsta, kad švietimas atlieka svarbų vaidmenį puoselėjant taiką ir užtikrinant apsaugą. ES yra konflikto aplinkybių suvokimu grindžiamo požiūrio, mokyklų be smurto politikos ir praktikos, taip pat pagarbos įvairovei, tolerancijos ir aktyvaus bei atsakingo pilietiškumo propagavimo priešakyje. Taikant integruotus požiūrius į švietimą ir apsaugą galima reaguoti į fizinius, psichosocialinius ir emocinius vaikų bei jaunuolių poreikius ir užkirsti kelią smurto, įskaitant seksualinį smurtą ir smurtą dėl lyties, grėsmei, ankstyvoms ir priverstinėms santuokoms, vaikų įtraukimui į ginkluotus konfliktus, taip pat radikalejimo, vedančio prie smurtinio ekstremizmo, pavojui, ir šiuos reiškinius sušvelninti. Taryba primena tai, kas pripažįstama JT Saugumo Tarybos rezoliucijoje 2250 dėl jaunimo, taikos ir saugumo – atėmus iš jaunimo galimybę gauti išsilavinimą ir naudotis ekonominėmis galimybėmis poveikis ilgalaikiai taikai ir susitaikymui yra dramatiškas.
11. Taryba griežtai smerkia visų formų išpuolius prieš mokyklas ir universitetus, mokyklų naudojimą kariniais tikslais, moksleivių / studentų ir švietimo darbuotojų grobimus, vaikų verbavimą ir naudojimą ginkluotuose konfliktuose, seksualinį smurtą ir tai, kad mokyklų teritorijose ir šalia jų vis dar yra minų, nesprogusių sprogmenų ir karo liekanų. Taryba primygtinai ragina Komisijos tarnybas, EIVT ir valstybes nares pasitelkti politinį, politikos dialogą ir dialogą veiksmų klausimais su konflikto šalimis, reikalaujant laikytis įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę. Taryba prašo visų valstybių narių remti iniciatyvas, kuriomis būtų apgintos mokymosi galimybės konfliktų metu, įskaitant Saugių mokyklų deklaraciją, ir Trečiojoje tarptautinėje konferencijoje Saugių mokyklų deklaracijos tema, kuri 2019 m. turėtų būti surengta Ispanijoje, propaguoti šios deklaracijos įgyvendinimą.
12. Taryba pabrėžia, kad kokybiškas ugdymas turi būti užtikrintas visuose lygmenyse: ikimokyklinio ir pradinio ugdymo, vidurinio ir tretinio išsilavinimo, techninio ir profesinio mokymo lygmenyse. Kvalifikuoti mokytojai, tinkamos mokymo ir pagalbinės priemonės ir infrastruktūra yra kertiniai kokybiško ugdymo akmenys. Taip pat labai svarbu į veiklą įtraukti globėjus ir bendruomenes. Pagrindinis ugdymas yra būtina vaikų perėjimo per visas ugdymo pakopas sąlyga. Aukštasis mokslas yra galingas pokyčius skatinantis veiksnys, suteikiantis jaunuoliams galimybių tapti katalizatoriumi jų šalių atsigavimo, atstatymo ir atsparumo didinimo procesuose. Švietimas, techninis ir profesinis mokymas privalo būti susieti su darbo rinkų poreikiais. Siekiant pagerinti mokymosi rezultatus ir užtikrinti, kad švietimas galėtų tapti tuo sektoriumi, nuo kurio pradėdamos teikti paslaugos kitiems sektoriams, turėtų būti skatinamos tokios reagavimo priemonės, kuriomis veiksmai švietimo srityje būtų jungiami su veiksmais apsaugos, pragyvenimo lygio, vandens, sanitarijos ir higienos, sveikatos ir mitybos srityse.
13. Kasdienis maistas mokyklose gali prisidėti prie geresnės mitybos ir sveikatos ir taip pat padidina galimybes gauti išsilavinimą, nes tai yra papildoma paskata leisti vaikus į mokyklą. Be to, tai gali būti naudinga vietos ekonomikai, nes skatinami vietos ūkininkų pajėgumai tiekti maisto produktus maitinimui mokyklose. Norint tiekti maistingą maistą vaikams mokyklose ir taip pat prisidėti prie jų sveiko augimo bei raidos ir gebėjimo mokytis, reikia glaudžiai bendradarbiauti su priimančiųjų šalių vyriausybėmis ir vystymosi bei humanitarinės pagalbos sričių partneriais.

14. Taryba ragina Komisijos tarnybas, EIVT ir valstybes nares įgyvendinti šiuos politikos principus nuolat stiprinant humanitarinės pagalbos ir vystymosi sričių subjektų ir priemonių tarpusavio bendradarbiavimą, jų veiksmų papildomumą ir jų dalyvavimą, deramai atsižvelgiant į atitinkamus jų įgaliojimus, kad pačiomis tinkamiausiomis priemonėmis būtų patenkinti tiek trumpalaikiai, tiek ilgalaikiai ugdymo poreikiai visuose lygmenyse. Į švietimo sektorių reikia investuoti daugiau ir ilgesniu laikotarpiu, kad būtų prisidedama prie pasirengimo ir rizikos mažinimo ir lanksčiau reaguojama į kintančius poreikius ir naujas gyventojų perkėlimo bangas, atsižvelgiant į tai, kad trumpalaikės humanitarinės pagalbos finansavimo ir *ex post* reagavimo priemonės turi specialų tikslą ir negali pakeisti veiksmingų sisteminių reagavimo priemonių. Švietimas turėtų būti įtvirtintas įgyvendinamuose sąsaja ir atsparumų grindžiamuose požiūriuose tiek ekstremaliosiose situacijose, tiek užsitęsus krizėms. Šiuo atžvilgiu Komisijos tarnybos ir valstybės narės turėtų derinti veiksmus nelaimių rizikos mažinimo, pasirengimo, vertinimo, analizės, programavimo ir ugdymo priemonių planavimo srityse. Tai turėtų apimti dalijimąsi įrodymais bei geriausios patirties pavyzdžiais ir duomenų rinkimo gerinimą ir jų prieinamumo bei skaidrumo didinimą.
-